

EĞİTİM SİSTEMİNDE ÖNEMLİ BİR SORUN: OKULU BIRAKMA

Aslı TAYLI*

ÖZET

Okulu bırakma birçok ülkenin eğitsel bir problemidir ve okulu bırakma oranını azaltma, bu ülkelerin eğitim ile ilgili en önemli önceliklerinden biri haline gelmiştir. Gerçekte, düşük okulu bırakma oranı, eğitim sisteminin kalitesinin bir göstergesi olarak alınmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, okulu bırakma problemini, okulu bırakma sürecini, okulu bırakmanın nedenlerini ve sonuçlarını tanıtmak ve de okulu bırakma sorununun önemine dikkat çekmektir. Okulu bırakmanın olumsuz sonuçları kişileri, aileleri ve de tüm toplumu değişik yollarla etkilemektedir. Bu durumun en önemli olumsuz sonuçları ise, düşük gelir, düşük vergi ve düşük meslek statüsü, işsizlik, suçlu, uyumsuz ve antisosyal davranışlar, depresif ruh hali, intihar, toplumla bağın kopuk olması, düşük özsaygı ve olumsuz sağlık göstergesidir.

ANAHTAR KELİMELELER: Okulu bırakma, okulu bırakmanın nedenleri, okulu bırakma süreci, okulu bırakmanın sonuçları

ABSTRACT

School dropout is an educational problems of a lot of countries. To reduce dropout rate, is become one of the most important educational priorities of their nations. Actually, low dropout rate is used the indicator of quality of the school system. The main purpose of this article, to introduce school dropout problem with reason, process and results and take

attention seriousness of problem. Most important negative consequences of school dropouts are extremely affecting individuals, their families and all society with different ways. Possible negative consequences after dropping out are low income, low tax, low job status, unemployment, delinquent and antisocial behaviour, depressed mood, suicide, low committed with society, less self-esteem and poor level of health.

KEY WORDS: Dropout, reason of dropout, process of dropout, results of dropouts.

Eğitim sistemi içerisindeki herhangi bir öğrencinin, eğitimine devam etmeme kararı alması ya da eğitime devam etmenin gereğini yerine getiremeyerek süreçten ayrılmak zorunda kalması eğitsel açıdan istenmeyen bir sonuçtur. “Okulu bırakma” ya da “okul terki” olarak adlandırılan bu durum, eğitim öğretime devam eden öğrencinin değişik olumsuz nedenlerden ötürü içinde bulunduğu eğitim basamağını tamamlayamaması olarak tanımlanmaktadır (Dekkers ve Claassen, 2001). Bu tanımdan bütün eğitim basamakları anlaşılabilirse de, üzerinde özellikle durulan lise eğitiminin sonuna kadarki eğitsel sürecin tamamlanamamasıdır (Mahoney ve Cairns, 1997). Zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılması ile, ilk sekiz yıllık süreçte öğrencilerin yasal olarak okulu bırakmaları önlenmiştir. Buna rağmen eğitimden hiç yararlanamayan ya da zorunlu eğitimin herhangi bir aşamasında okulu bırakan öğrencilerin varlığı bilinmektedir. Ancak bu çalışmada temel

* Yard. Doç. Dr. Aslı TAYLI, Muğla Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, aslityayli@hotmail.com

amaç, lise eğitimini yarıda bırakan öğrencilerin durumunu ele almaktır. İlköğretim ya da üniversite yıllarındaki eğitsel sürecin dışına çıkma durumları ayrıca ele alınmayı gerektiren, kısmen daha özgül olgulardır. Çalışmada, lise yıllarında yaşanan okul terki sorununa dikkat çekmek, okulu bırakma oranları ve okul terki sürecine giden göstergeler hakkında bilgi vermek, okul terkiyi açıklayan kuramları kısaca ele almak ve okulu bırakmaya neden olan etkenleri farklı boyutlarıyla irdelemek hedeflenmektedir. Okul terki sorununun karmaşık ve çok yönlü doğasına uygun olarak, sorunun önlenmesine yönelik müdahalelere yer verilmemiş ve başka bir çalışmada ele alınması planlanmıştır.

Sosyal yapı içerisinde ekonomik ve politik olarak yer almak, çok zaman lise ve üzeri eğitimi gerektirmektedir. Eğitim sistemindeki öğrencilerden okulu bırakmayı tercih edenler, bu kararlarını büyük bir çoğunlukla lise yıllarında uygulamaya koymaktadırlar (Battin-Pearson ve ark., 2000). Lise eğitimini yarıda bırakan bu kişiler, daha düşük yaşam kalitesine sahip olmakta, lise ve üniversite mezunlarıyla kıyaslanınca çok daha düşük bir gelire sahip olmakta ve daha az eğitim gerektiren işlerde çalışmaktadırlar (Chuang, 1997; Doll ve Hess, 2001; Ellenbogen ve Chamberland, 1997; Ress ve Mocan, 1997). Bu durum kişinin yoksulluk döngüsünü başlatan, işsiz ve sosyal açıdan uyumsuz bir birey olmasına neden olan faktör olarak gösterilmektedir (Kertering, Hess, ve Braziel, 1997, akt: Doll ve Hess, 2001). Bu durum aynı zamanda ülke ekonomisi açısından da istenmeyen bir durum olarak açıklanmakta, kalifiye eleman olmayan kişilerin ülke ekonomisine daha az katkıda bulunduğu, bu kişilere sunulacak sosyal yardım ve diğer hizmetler için tüm yurttaşlardan daha çok vergi alınmak zorunda kaldığı vurgulanmaktadır (Campell, 2003). Okulu bırakma sorunu ayrıca, suç oranlarının, anti sosyal davranışların ve parasal kayıpların artmasına neden olduğu için, kişisel olduğu kadar sosyal ve toplumsal bir soruna da dönüşmektedir. Nitekim Amerika Birleşik Devletleri'ndeki hapisane-

lerdeki kişilerin yaklaşık yarısı okulu terk etmiş kişilerden meydana gelmektedir (Cassel, 2003). Hapishanelerdeki kişilerin yarısını oluşturan bu toplulukta, gençlik suçluluğundan başlayıp, yetişkin hapisane üyesi kimliğine doğru gidişte okulu bırakma, ara bir karar olarak durmaktadır. Okulu bırakmanın major depresyon (Fortin, Marcotte, Potvin ve Royer, 2006), intihar (Daniel, Walsh, Goldston, Arnold, Reboussin ve Wood, 2006) gibi olumsuzlukları da beraberinde getirdiği bilinmektedir. Sonuç olarak okulu bırakan bireyler; a) ülke potansiyel gelirinin azalmasına, b) sosyal güvenlik ve sosyal yardımlar için hükümetin daha fazla maddi kaynak ayırmak zorunda kalmasına, c) sosyal desteklere olan talebin artmasına, d) suç ve antisosyal davranışların artmasına, e) politik katılımın azalmasına, f) kuşaklar arası sınıfsal hareketliliğin azalmasına, ve g) düşük sağlık göstergelerine neden olmaktadır (Hayes, Nelson, Tabin, Pearson ve Worthy, 2002).

Diğer taraftan okulu bırakma denilince hangi eğitim basamağındaki terk'in kastedildiği çok açık değildir. İstatistiksel oranların yorumlanmasında karışıklığa yol açabilecek bu durum Dekkers ve Claassen'e (2001) göre, iki farklı tanımlamayla giderilebilir. Yazarlara göre geleneksel tanımlamada okulu bırakma, zorunlu eğitimi tamamlamayan (Türkiye için ilköğretim birinci ve ikinci kademe) öğrencilerin durumunu anlatmak için kullanılmaktadır. Daha güncel tanımlamalarda ise, üniversite eğitimi almaya hazır oluncaya kadar olan eğitim basamağının herhangi bir aşamasından ayrılma, okulu bırakma ya da okul terki olarak değerlendirilmektedir. Bu tanımlamayla birlikte başlangıçtan, lise eğitiminin sonuna kadar ki sürenin tamamı kastedilmektedir. Gerçekte öğrencilerin okulu en yoğun olarak terk ettikleri eğitsel basamak lise yılları ve okulu bırakmanın en yoğun yaşandığı sınıf seviyesi 10. sınıftır (Battin-Pearson ve ark, 2000) ya da 10. ve 11. sınıflardır (Chuang, 1997; McMillan ve Kaufman, 1994). Öte yandan öğrenciler okulu daha erken eğitim basamaklarında da bırakabilmektedirler. Örneğin Amerikan okul-

larında yapılan ulusal istatistik oranlarına göre, okulu terk eden öğrencilerin 23,7'si bunu 9. sınıfa kadarki sürede gerçekleştirmektedir. Diğer bir deyişle, % 23,7'lik bir oran lise eğitimine hiç başlamaktadırlar. Tüm okulu bırakma kararları içerisinde yer alan ve ilköğretim basamağından sonraki okul terklerini temsil eden yaklaşık % 76'lık oran ise, lise yıllarındaki okulu bırakma kararlarını yansıtmaktadır (McMillan ve Kaufman, 1994). Öğrencilerin bir okulu bırakıp, başka bir okula geçmesi yani nakil olması okul terki olarak ele alınmamaktadır (Dekkers ve Claassen, 2001). Uzmanlara göre, eğitsel sürecin akışındaki bir değişikliğin “okul terki” olarak adlandırılabilmesi için, bir okul türünü bırakıp başka bir okul türünün tercih edilmesi, (örneğin devam ettiği normal lise programı bırakıp meslek eğitimi almasını) ya da halihazırda devam edilen eğitim basamağının bırakılarak, Türkiye’de “açık lise” uygulamasında olduğu gibi alternatif bazı eğitim fırsatlarıyla, yarım kalan eğitimin tamamlanma yoluna gidilmesi gerekmektedir (Walsh, Goldston, Arnold, Reboussin ve Wood, 2006).

Öğrencilerin okulu bırakma kararı her zaman kişisel tercihinin bağlı olmamaktadır. Bazı durumlarda okulu bırakma kararı zorunlu bir terk edişi ya da eğitsel sistemin dışına çıkışı işaret etmektedir. Örneğin Türkiye’deki eğitim sisteminde ilköğretim düzeyinde zorunlu bir eğitim ve de okulun dışında kalma olasılığını bertaraf eden bir sistem olmasına karşın, 2567 sayılı “Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav yönetmeliği”nin 36. maddesinde, “öğrencilerde, a) ortalama yükseltme sınavları sonunda, başarısızlığı bulunup yıl sonu başarı notuyla sınıf geçemeyenler, b) sorumlu olarak sınıf geçemeyenler, c) devamsızlık nedeniyle başarısız sayılanlar, sınıf tekrar ederler” ibaresi yer alır. Aynı yönetmeliğin 57. maddesinde, “öğrenim süresi içinde ikinci defa sınıf tekrarı durumuna düşen öğrencilerin öğretim yılı sonunda okulla ilişkisi kesilir” ifadesi ne yer verilir (Tebliğler Dergisi, 2567).

Okulu bırakmaya ilişkin ayrıntılı çalışmaların yapılmış olmasına rağmen, okulu bırakma sürecini kuramsal olarak açıklama çabaları yetersiz kalmıştır. Bu konudaki kuramsal açıklamalardan, “Genel Uyumsuzluk Kuramı (General Deviance Model)”na göre öğrenci okula ve okuldaki sürece uyum yapamadığı için okuldan ayrılmak durumunda kalmaktadır. “Uyumsuz Grup Üyeliği Kuramı (Deviant Affiliation Model)”na göre, okulu bırakan öğrencinin yakın arkadaşları da, okulu bırakma riski taşıyan, uyumsuz, uyuşturucu, alkol, sigara gibi madde kullanım problemi olan, cinsel açıdan çok erken yaşlarda aktif olan, gelecek beklentisi belirsiz ve eğitim beklentisi düşük öğrencilerdir. “Okul Sosyalleşme Kuramı (School Socialitation Model)”na göre, okulun yapısal özellikleri ve okuldaki akademik iklim öğrencinin başarısızlığına ve eğitim sürecine zemin hazırlamaktadır. Öğretmenlerin ve okul çalışanlarının ilgisiz, adaletsiz ve cesaret kırıcı algılanması, şiddet içeren okul ortamı, olumsuz okul iklimi ve problemleri davranışlara göz yuman disiplin anlayışı, kuralların belirsiz ve süreksiz olması gibi nedenler okulu bırakmaya zemin hazırlamaktadır. “Aile Yetersiz Sosyalleşme Kuramı (Poor Family Socialitation Model)”na göre, anne babanın eğitim seviyesinin düşük olması, kendi okulu bırakma hikayelerinin olması, öğrenciyi eğitsel açıdan desteklememesi ve eğitsel beklentilerinin yüksek olmaması öğrencinin okulu bırakmasında temel etkenlerdir. Yine ailedeki problemler ve üyeler, parçalanmış aile, yüksek aile stresi gibi nedenler okulu bırakmada belirleyici olabilmektedir. Son olarak “Yapısal Özellikler Kuramı (Structural Strains Models)”na göre, etnik grup üyesi olmak, azınlık olmak, erkek olmak, düşük sosyo-ekonomik seviyede yer almak gibi demografik ve yapısal özellikler okulu bırakmada etkindir (Battin-Pearson ve Ark., 2000).

Okulu bırakma sürecini açıklamaya çalışan başka kuramlar da bulunmaktadır. Örneğin “Açıklama Kuramı (Strain Theory)”na göre, özellikle alt sosyo-ekonomik seviyeden (SED) öğrenciler, orta SED’in değerlerini

benimseyemedikleri için okulda karmaşa yaşamakta, giderek sürece yabancılaşmakta ve böylece okul dışına itilmektedirler. “Kontrol Kuramı (Control Theory)”na göre ise, kuralların belirsizliği, normsuzluk vb. nedenlerden ötürü okul öğrencilerine, olumlu sosyalleşme ortamlarından ziyade, olumsuz sosyalleşmeye zemin hazırlayan yaşam alanları sunabilmektedir. Buna göre suçlu davranışlar, okuldan kaçmalar ve diğer istenmeyen davranışlar okuldaki koşulların ürünüdür (akt: Kronick, 1994).

Okulu Bırakma Oranları

Birçok batılı ülkede, çok yönlü bir sorun olan okul terki oranını azaltmak, temel eğitsel önceliklerinden biri haline gelmiştir (Dekkers ve Claassen, 2001). Örneğin Amerika Birleşik Devletlerinde, 1999’da yapılan “Ulusal Eğitim Hedefleri Paneli’nde (National Education Goals Panel) lise eğitimine başlayan öğrencilerin % 90’ının eğitimlerini başarıyla tamamlaması temel hedef olarak belirlenmiştir (Christenson, Sinclair, Lehr ve Godber, 2001). Bu ülkedeki lise eğitimini tamamlama konusundaki boylamsal istatistikler Amerika Birleşik Devletlerinde 1972 ile 1994 yılları arasında, liseden mezun oranının % 82 ile % 86 arasında değişen bir seyir izlediğini göstermiştir (McMillan ve Kaufman, 1994).

En istendik olan, tüm öğrencilerin en azından lise eğitimi alması ve okul terki sorununa hiç rastlanmaması olsa da, göstergeler henüz bu hedefin tutturulmasının mümkün olmadığına işaret etmektedir. Bu konudaki istatistikler; Amerika Birleşik Devletleri için % 11 (Prevatt ve Kelly, 2003), % 20 (Vitero, Larocque, Janosz ve Tremblay, 2001), Kanada için, % 25 ile % 36 oranlarında (Vitero, Larocque, Janosz ve Tremblay, 2001), Brezilya’da % 59 (Graeff-Martins ve ark., 2006) ve Mısır’da % 65 ile % 35 gibi değişen oranlarda (Hanushek, 1994), İsrail’deki azınlık müslüman nüfusun çocukları arasında % 33 oranında (Hoz, Kainan ve Reid, 2000) okul terki sorunu yaşandığını göstermekte-

dir. Türkiye’de okulu bırakma oranına ve okulu bırakma sorununa ilişkin herhangi çalışmaya rastlanmamıştır. Diğer ülkelerde olduğu gibi, diğer eğitim basamaklarına nazaran lise seviyesinde daha yaygın bir sorun olması beklenen durum ayrıntılı incelenmeyi ve önlem almayı gerektirmektedir. Bu konuda Türkçe yayınların da yetersiz olması, sorunun yeterince anlaşılmasına neden olmaktadır.

Okulu Bırakma Süreci

Diğer yandan okulu bırakma ipucu vermeyen, önlem alma şansı tanımayan, kaçınılmaz bir karar da değildir. Öğrencilerin bu karara varmasının uzun yıllara yayılan bir ilerlemesi söz konusudur. (Christenson, Sinclair, Lehr ve Godber, 2001). Okulu bırakmanın en önemli nedenlerinden biri, öğrencinin okula bağlanamaması, kendini okulla ve okumayla bağlantılı hissetmemesidir. Öğrencileri okulu bırakmaya götüren, okulla ilgili uygulamalardan uzaklaşma ve başarısız okul deneyimleri genellikle ilkokulda başlamaktadır (Christenson ve Thurlow, 2004). Bu nedenle ilkokul yılları okulu bırakmaya varan yolun başlangıç yılları olarak kabul edilmektedir (Barclay ve Doll, 2001). Cairns, Cairns ve Neckerman (1989) tarafından yapılan boylamsal bir çalışmada 7. sınıftaki saldırganlık ve düşük akademik performansın daha sonraki okulu bırakma tercihinin en temel yordayıcılarından olduğu ortaya konmuştur. Araştırmacılar 745 öğrencinin 7. sınıftaki göstergelerine bakarak, 12. sınıftan mezun olamama olasılığı, yani okulu bırakma olasılığı konusunda tahminde bulunmuşlar ve sonuçlar, araştırmacıların erkek öğrenciler için % 82 ve kız öğrenciler için % 47 oranında, araştırmacıların doğru tahminde bulduklarını göstermiştir. Öğrencilerin erken dönemdeki başarısızlığı ve problem davranışları kadar, uyumsuz davranışları olan arkadaş ya da arkadaşlarının varlığı da, okulu bırakmanın habercileri olabilmektedir (Vitero, Larocque, Janosz ve Tremblay, 2001)

Benzer şekilde, süregiden akademik başarısızlıklar, gelecekteki okulu bırakma olasılığının güçlü bir yordayıcısı olabilmektedir. Örneğin öğrencinin ilköğretim birinci kademedeki akademik başarısına bakarak gelecekteki olası okulu bırakmaları yordamak mümkün olabilmektedir. Lisede akademik başarısızlık problemi yaşayan öğrencilerin %75'inin ilköğretim 4. ve 5. sınıflarda, % 90'ının ilköğretim ikinci kademe de başarısızlık problemi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Fizsimmons ve ark., 1969, akt: Barclay ve Doll, 2001). Öğrencilerin akademik başarısızlığı kuşkusuz birçok olumsuz etkenin karmaşık bir birleşiminin ürünüdür. Öte yandan öğrencilerin sosyal kabul düzeyi ve arkadaşlık ilişkilerinde sorunların olması, gelecekteki okulu bırakmasını yordayabilmektedir. Yalnız ve dışlanmış öğrencilerin okulu bırakma olasılığı yüksektir. Örneğin, öğrencilerin 7. ve 8. sınıfta arkadaşları tarafından sosyal kabullerine bakarak gelecekteki okulu bırakma olasılığını doğru tahmin etme olasılığı oldukça yüksektir (Barclay ve Doll, 2001). Öğrencilerin uyumsuz ve problemlili davranışları da eğitim sisteminin dışına kaymasında etken olabilmektedir. French ve Conrad (2001) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin, kavgaya girmek, başkalarını sürekli rahatsız etme, sorun çıkarma, tehdit ve zorbalık, yalan söyleme, alay etme gibi antisosyal davranışlarının okulu bırakmaya giden yolun belirleyicilerinden olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Diğer taraftan, okulu bırakma kararı vermiş öğrenciler arasında alternatif yöntemlerle eğitimini tamamlamaya çalışan öğrenci oranı azımsanmayacak bir sayıdadır. Chuang'ın (1997) aktardığı bir çalışmaya göre, lise eğitiminin başlangıcında çok az öğrenci okulu bırakma olasılığını dile getirmiştir. Ancak çok daha fazla öğrenci okulu bırakmıştır. Bu konudaki olumlu haber, okulu bırakan öğrencilerin %58 gibi büyük bir çoğunluğunun lise eğitimini tamamlamak istediğini iletmesidir. Eğitimlerini tamamlamayı tercih eden öğrenci sayısı konusunda değişik oranlar verilse de, belli bir grup geçici bir süre okulu bırakan konumunda kal-

maktadır. Örneğin Chuang (1997) tarafından yapılan çalışmada alternatif yollarla yeniden eğitime başlayan öğrenci oranı % 45 iken, Vitero, Larocque, Janosz ve Tremblay (2001) tarafından yapılan çalışmada sadece % 10'dur. Öğrencilerin yeniden eğitim almaya başlamalarında da bazı değişkenler etkindir. Chuang (1997) tarafından yapılan bir çalışma, eğitimlerini tamamlamayı tercih eden öğrencilerin, tamamlamayı düşünmeyen okulu terk etmiş öğrencilerden daha yüksek zihinsel kapasiteye sahip olduğunu ortaya konmuştur. Yine bu öğrencilerden yaşı daha küçük olanlar (örneğin 21 yaşın altında olanlar) daha büyük olasılıkla eğitimlerini tamamlamaya çabalamaktadırlar. Öğrencilerin eğitimlerini tamamlama kararında ayrıca, iş dünyasının koşulları, özellikle erkekler için işsizlik etkili olmaktadır (Chuang, 1997).

Okulu Bırakma Nedenleri

Okulu bırakmanın nedenlerini araştıran başlangıçtaki araştırmaların çoğu düşük akademik başarı, düşük motivasyon ve bazı demografik veriler üzerinde durmuşlardır (Frenc ve Conrad, 2001). Akademik başarısızlık ile okulu bırakma arasında çok güçlü bir bağ olduğu doğrudur (Battin-Pearson ve Ark., 2000; Suh, Suh ve Houston, 2007). Ancak, sadece akademik güçlüklerle ve bazı temel değişkenlerle açıklanmaya çalışılan bu sorunun, kişisel, ailesel, toplumsal ve okula ait nedenlerden oluşan karmaşık bir yapısı vardır (Fortin, Marcotte, Potvin ve Royer, 2006). Nitekim günümüzde okulu bırakmayı tek bir nedene bağlamak yerine, iki ya da daha fazla nedenin değişik birleşimlerini dikkate alma anlayışı hakimdir. Suh ve Suh (2007) tarafından yapılan bir çalışmaya göre; tek ve en önemli bir risk faktörü okulu bırakma olasılığını % 17,1 oranında artırırken, iki önemli risk etmeni % 32,5 ve üç faktör % 47,7 oranında artırmaktadır. Buna göre okulu bırakmada aşağıdaki nedenler etkili olmaktadır. Olası nedenlerin gruplanarak ele alınması konunun anlaşılmasını kolaylaştırması açısından tercih edilmiştir.

a) Öğretmenlere İlişkin Nedenler: Okulu bırakmaya katkı yapan okulla ilgili en önemli nedenler öğretmenlerle ilişkiler, arkadaşlık ağı ve okula yabancılaşmadır (Suh ve Suh, 2006). Öğrencinin öğretmenleriyle olan ilişkinin niteliği akademik başarıda ve de okulu bırakmada belirleyici bir role sahiptir. Örneğin öğretmenler tarafından kurallara yeterince önem verilmemesi, sınıf kurallarının belirsiz olması ya da hiç olmaması ya da sınıf kurallarının sürekliliğin olmaması akademik başarısızlık ve okulu bırakma riskini artırmaktadır (Fortin, Marcotte, Potvin ve Royer, 2006). Okulu bırakan öğrenciler ise, öğretmenlerini destekleyici olmayan, baskıcı ve kendilerine karşı ilgisiz olarak algıladıklarını, dahası okulu bırakmalarında öğretmenleriyle olan kötü iletişimin önemli bir yeri olduğunu, öğretmenlerin saygısız, adaletsiz ve ilgisiz tavırlarının rahatsız edici olduğunu iletilmişlerdir (Fine, 1986). Okulu bırakan öğrenciler okul danışmanlarına ulaşmanın zorluğundan ve sürekli meşgul olmalarından ve dolayısıyla yeterince hizmet alamamaktan da yakınmaktadır (Epstein, 1992). Öğrencilerin öğretmenleriyle olan ilişkisinin niteliği, öğretmenlerin uyguladıkları disiplin yöntemlerinin etkililiği ve de disiplin uygulamalarında adaletli davranıp davranmamaları öğrencinin okulu sevmesine ya da okula yabancılaşmasına neden olmaktadır (Chuang, 1997).

b) Arkadaşlara İlişkin Nedenler: Öğrencilerin arkadaşlarıyla ilişkisinin niteliği de okulu bırakmada etkili olabilmektedir. Öğrencinin akran grubunun özellikleri, öğrencinin bu gruptaki liderliği ve de arkadaş grubunun akademik başarısı ile öğrencinin okulu bırakma olasılığı arasında sıkı bir ilişki vardır (South, Haynie ve Bose, 2007). Uyumsuz, problem davranışları olan arkadaşına sahip olmak potansiyel okulu bırakmaya işaret etmektedir (Battin-Pearson ve ark., 2000; Cairns, Cairns ve Neckerman, 1989). Okulu bırakma olasılığı ile yakın arkadaşlık ağının ilişkisinin araştırıldığı bir çalışmada, okulu bırakma olasılığı olan öğrencinin olumsuz durumlar açısından “risk altında” olan

öğrencilerden oluşan bir arkadaşlık ağına sahip olduğu, bu öğrencilerin okulu bırakan arkadaşı ya da tam zamanlı çalışan arkadaşı olma olasılığının daha fazla olduğu görülmüştür (Ellenbogen ve Chamberland, 1997).

c) Okulla İlgili Nedenler: Öğrencinin kendini okulla bağlantılı hissetmemesi, okulu sevmemesi ya da okula yabancılaşması okulu bırakma kararında belirleyici olmaktadır (South, Haynie ve Bose, 2007, Suh ve Suh, 2006). Öğrencilerin kendilerini okula bağlı hissetmeleri, sınıf çalışmalarını tamamlama, eğitsel beklentilerini ya da kendileriyle ilgili beklentileri sürdürme, ödevlerini zamanda bitirme, televizyon seyredirken kendini kontrol edebilme, okula düzenli devam etme, sınıf tartışmalarına katılım ve okul etkinliklerine katılım ile anlaşılabilir (Suh ve Suh, 2006).

Okulu bırakma oranının okuldan okula fark göstermesi, okulu bırakmaya doğrudan katkısı olan okul değişkenlerini düşündürmektedir. Bu konuda yapılan ayrıntılı bir çalışma, okulu bırakmayı etkileyebilen okulla ilgili değişkenleri incelemiştir. Buna göre, okuldaki öğrenci sayısı, öğrencilerin cinsiyetinin çoğunluğunun hangi gruptan olduğu, öğrencilerin ailelerinin sosyoekonomik düzeyleri, öğrencilerin ırksal kökenleri, okulun genel akademik başarı ortalaması, öğrencilerin okula devam oranı, sınıf tekrarı oranı, öğrencilerin okuldan uzaklaşma oranı, okuldaki şiddet oranı, yasal işlem gereken şiddet oranı ve öğrencilerin bir sonraki basamağa başarılı bir şekilde hazırlanmaları okulu bırakmayı etkileyebilen değişkenlerdir. Çok kalabalık, erkek öğrencilerin, düşük sosyo-ekonomik seviyeden ailelerin çocuklarının ve de azınlık grubun çoğunlukta olduğu okullarda okulu bırakma riski daha yüksektir. Yine, öğrencilerin genel akademik başarılarının düşük olduğu, devamsızlık oranının ve okuldan uzaklaştırılma oranının yüksek olduğu, okuldaki şiddet ve yargıya taşınan şiddet olaylarının fazlalığı ve öğrencilerin bir sonraki eğitim basamağına başarılı bir şekilde hazırlana-

madığı okul ortamları okulu bırakma riskini artırmaktadır (Christle, Jolivet ve Nelson, 2007).

d) Ailesel nedenler: Okulu bırakma riski açısından çok zaman ailesel nedenler ve ailesel koşullar belirleyici olabilmektedir. Öğrencinin eğitsel sürecine daha çok katılan, günlük etkinliklerdeki takip ve gözetimi etkili yapan ailelerde çocuğun okulu bırakma olasılığı daha azdır. Anne baba ile yakın bir ilişki ve duygusal paylaşımın olmaması, okulu bırakma olasılığını artırır. Kö-tümser olan, çocuğuna daha çok dışsal ceza veren ve çocuğuyla daha çok olumsuz duygularla iletişim kuran ebeveynlerin çocuklarının okulu bırakma olasılığı daha yüksektir. Aynı şekilde, ailedeki genel stres düzeyinin yüksek olması da okulu bırakma olasılığını artırmaktadır. Tek ebeveynli aileden gelen, baskın dili konuşmayan, şiddet içeren komşuluk ilişkileri olan ve de sık yer değiştiren ailelerden gelen çocukların okulu bırakma olasılığı yüksektir. Aynı şekilde aşağıdaki koşulların hakim olduğu ailelerden gelen öğrencilerinde okulu bırakma olasılığı yüksektir; Ailede madde kullanımının olması, fiziksel ya da cinsel şiddetin olması, ciddi aile içi tartışmaların yaşanması, ailede ekonomik problemlerin ve sağlık problemlerinin olması, sevilen birinin ölümü, üç kuşağın birlikte yaşadığı ya da ailede fazladan başka kişilerin yaşaması, ailede ergen hamileliği yaşayan çocuğun olması ya da günlük bakımın yetersiz olması gibi durumlar okulu bırakma riskini artırmaktadır (Rosenthal, 1998; Suh ve Suh, 2007; Suh, Suh ve Houston, 2007).

Yine, yaşamın erken bir döneminde yetişkin rollerinin benimsenmesi okulu bırakma olasılığını yükseltir. Ergen hamileliği ve ergenlikte yapılan evlilik okulu tamamlama olasılığını düşürmektedir. Öğrencinin tam zamanlı işte çalışması okulu bırakma olasılığını yükseltmektedir. Buna karşılık bazı koşullarda öğrencinin okulu bırakma riskini azaltmaktadır. Örneğin, ailenin öğrencinin eğitim düzeyini tamamlaması için verdiği destek, eğitime önem vermesi, ebeveynlerin okul etkinliklerine katılması, evdeki eğitsel dökümanlar,

ebeveynin öğrencinin akademik başarısına yönelik yüksek beklentisi ve öğrencinin bu konudaki algısı gibi konular okulu yarıda bırakma ya da tamamlamada etkili olmaktadır. (Rosenthal, 1998; Suh ve Suh, 2007; Suh, Suh ve Houston, 2007).

e) Kişisel Nedenler: Okulu bırakmada etkili olan ve öğrencinin kendi kişisel özelliklerinden ve kişisel koşullarından kaynaklanan durumlarda bulunmaktadır. Örneğin erkek cinsiyete sahip olmak okulu bırakma olasılığını artırmaktadır. Diğer bir deyişle okulu daha çok erkek öğrenciler bırakmaktadır (Cairns, Cairns ve Nekerman, 1989; Suh, Suh ve Houston, 2007). Yine araştırmacılar bu öğrencilerin özerk olmaya daha çok ihtiyaç duyduklarını, sosyal uyuma ve sosyal bağlılığa daha az önem verdiklerini, toplumsal etkinliklere daha az katıldıklarını, sosyal istenilirlilik, onay elde etme ve arkadaşına sahip olmanın onlar için daha az önemli olduğunu ve algıladıkları adalet anlayışına karşı daha çok meydan okumakta olduğunu göstermiştir (Farmer, Estell, Leung, Trott, Bishop ve Cairns, 2003). Sosyal uyumsuzluk da, öğrencilerin okulu bırakmasında etkili olan faktörlerden biridir. Sosyal açıdan problemleri davranışları olan öğrencilerin okulu bırakma olasılığı daha yüksektir. Bu öğrenciler, sıklıkla ve ciddi oranlarda madde kullanımı sorunu, evden kaçma davranışları, karşı gelme-karşıt olma sorunları yaşamakta, suç olarak nitelenen davranışlar sergilemekte ve daha yüksek olasılıkla suçlu arkadaşlara sahip olmaktadır (Ellenbogen ve Chamberland, 1997). Son olarak okulu bırakan öğrencilerin daha düşük özsaygıya ve özgüvene sahip olduğu ve daha sıklıkla kendilerini önemsiz, işe yaramaz ve umutsuz hissettikleri ve yine bu nedenle düşük özgüven ve özsaygının okulu bırakma açısından risk faktörlerinden bir olduğu anlaşılmaktadır. Yine bu öğrenciler kişilerarası problem yaşama eğilimindedir ve daha içtepisel davranmaktadırlar. Yine bu öğrencilerde dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu olasılığı da beraberinde yükselmektedir (Rosenthal, 1998).

f) Toplumsal Nedenler: Okulu bırakmanın çoklu nedenleri arasında içinde bulunulan çevrenin koşulları da etkili görünmektedir. Bu konudaki en önemli açıklama alt sosyo ekonomik seviyeden olmanın okulu bırakma açısından başlı başına bir risk faktörü olduğudur (Cairns, Cairns ve Nekerman, 1989; Suh, Suh ve Houston, 2007). Ekonomik koşullar tek tek aile bazında belirleyici olabildiği gibi bölgesel ve ülkesel bazda da belirleyici olabilmektedir. Yukarıda sunulan okulu bırakma oranlarının da gösterebileceği gibi gelişmişlik seviyesi yükseldikçe okulu bırakma olasılığı düşmektedir. Ekonomik koşulların ülkesel bazda etkili olduğunu gösteren bu sonuca karşılık aynı ülke içinde farklı bölgelerdeki ekonomik koşullar bile okulu bırakmada belirleyici olabilmektedir. Örneğin Amerika Birleşik Devletlerinde daha az ekonomik gelişmişlikten söz edilen güney bölgelerinde, kuzey bölgelerine nazaran daha fazla okulu bırakma sorununa rastlanmaktadır (Chuang, 1997). Farklı ırklardan ailelerin çocuklarının okulu bırakma oranlarının farklı olması, ailelerin dini inançlarından, yaşam koşullarından, ekonomik göstergelerinden kaynaklık alan bir farklılaşmayı düşündürmektedir. Örneğin Amerika'da, 2002 yılı eğitim istatistikleri verilerine göre ekonomik koşulları daha sınırlı olan Afrika ve İspanyol kökenli ve yerli ailelerin çocuklarının okulu bırakma olasılığı beyazlara göre çok daha yüksektir (Christenson ve Thurlow, 2004). Aynı şekilde İsrail'de, azınlık gruba mensup müslüman bir grupta okulu bırakma oranı % 33'leri bulmaktadır. Dahası, okul çağına gelmiş kız çocuklarının yalnızca %47'si ilkokula başlamaktadır. Bu grupta, yüksek orandaki okulu bırakmalarla birlikte, liseden mezun olan öğrenci sayısı iyice azalmaktadır (Melitz, 1995, akt: Hoz, Kairan ve Reid, 2000). Öğrencilerin okulu bırakmasında ise, kızların ucuz işgücü olması gerçeği, kızların evlenip çalışmayacağı için eğitimin gereksiz olduğu inancı, ailelerin ekonomik koşulları iyi olmadığı için erkeklerin okulu bırakıp çalışmayı tercih etmesi

gibi nedenler etkili olmaktadır (Hoz, Kairan ve Reid, 2000).

Öğrencilerin okulu bırakma olasılığını artırabilen diğer toplumsal özellikler ise şunlardır. Örneğin kentsel kesimde yaşamak okulu bırakma riski açısından bir avantajdır. Çünkü, kentsel kesimden ziyade, kentin dışında yer alan kenar mahalleler ya da kırsal kesimden olmak okul terki olasılığını artırmaktadır. Özellikle göçmen ailelerde ve kadınların ev geçindirmek zorunda olduğu koşullarda bu olasılık artmaktadır. Yetişkinlerin eğitim düzeyinin (üniversite eğitimi gibi) yükseldiği toplumsal çevrelerde okulu bırakma olasılığı düşüktür. Son olarak, içinde yaşanılan toplumda, ırksal, etnik ya da dini olarak azınlık grupta yer almak özellikle ekonomik açıdan avantajsız koşullara sahip olduğunda okulu bırakma olasılığını artırmaktadır. Ancak, sosyoekonomik farklılıklar eşitlendiğinde risk durumu da eşitlenmektedir. (Rosenthal, 1998),

Sonuç ve Öneriler

Bir ülkenin eğitim sisteminde ne kadar öğrencinin okulu terk ederek, eğitimlerini yarıda bıraktığı, o ülkedeki ekonomik, sosyal ve kültürel koşullar hakkında ipucu verebilmektedir. Ancak, okulu bırakmanın önceindeki olumsuz koşullar ve okulu bırakma kararından sonrası dikkate alındığında, maalesef hiç de iç açıcı olmayan bir tablo söz konusudur. Bugün okulu bırakmanın hangi sonuçlara işaret ettiğinin farkında olan toplumlar, giderek daha fazla bir çaba ile sorunu azaltmaya çalışmaktadırlar. Bu bağlamda okulu bırakmayı önlemeyi hedefleyen çok sayıda program ve yayın bulunmaktadır (Christenson ve Thurlow, 2004; Doll ve Hess, 2001; Prevatt ve Kelly, 2003). Bu programlarda amaç, okulu bırakma kararına gelmezden önceki aşamaları iyi yakalayıp, öğrencileri okulda tutmanın yollarını keşfetme, okulu ve okuldaki yaşantıların öğrenciler için anlamlı hale getirmedi. Bu çalışmada ise asıl amaç, okulu bırakma sorununa dikkat çekmektir. Okulu bırakmayı önleme adına yapılabilecekler ayrı bir çalış-

manın konusu olacak kadar fazladır. Bu nedenle burada ele alınmamıştır.

Öte yandan, Türkiye’de okulu bırakma sorununun ihmal edilmesi, bu sorunun boyutları hakkında fikir sahibi olmak adına değişik çalışmaların yürütülüyor olmaması büyük bir kayıptır. Oysa farklı ülkelerde, özellikle Amerika Birleşik Devletleri gibi gelişmiş ülkeler başta olmak üzere, bu konuda çok fazla yayın yapılmakta, ayrıntılı çalışma örneklerine rastlanmaktadır. Eğitim sisteminde değişik iyileştirmelerin yapılma çabalarının söz konusu olduğu günümüzde, eğitim sisteminin birçok sorunun ve eğitim sistemine özgü birçok olgunun aydınlatılması önemli olduğu gibi, bu sorunlardan biri olan okul terki sorununun da ele alınması önemlidir. Bu nedenle yapılacak çalışmaların önemli bir boşluğu dolduracağı söylenebilir. Bu aşamada atılması gereken adım, Türkiye’deki okulu bırakma sorununa ışık tutacak oranlara ve nedenlere ulaşmaktır. Sorunun ortaya konulması, önleme çalışmalarının da gündeme gelmesini kolaylaştıracaktır. Bu konuda çalışanların işini kolaylaştıracak çok fazla bilgi vardır. Örneğin, okulu bırakma olasılığını tarayan ölçüm araçları ya da okulu bırakmanın ipucu olan göstergelerin uzun taramalar sonucu çıkartılmış olması (Suh ve Suh, 2007; Suh, Suh ve Houston, 2007) yol almayı kolaylaştıracaktır. Ancak, bu bilgilerin Türk kültürüne uyarlanması ve kültüre özgü farklılıkların ortaya konması araştırmacılara düşen diğer görevlerdir.

Son olarak, okulu bırakma neredeyse her zaman olumsuz bir tercih olarak tanımlanmasına rağmen, okulu bırakmanın her zaman kötü bir alternatif anlamına gelmediğini savunan çalışmacılara da rastlanmaktadır (Dekkers ve Claassen, 2001). Yazarlara göre, okulu bırakma hep olumsuz özelliklerle anılmakla birlikte, belirlenmiş eğitim sisteminin ve sürecinin en iyisi olduğu ve herkese hitap ettiği düşünülmemelidir. Kaldı ki, okulu bırakmak kişisel bir tercih olarak algılanmalı ve kendi içinde olası avantajları da göz önünde bulundurulmalıdır. Nitekim yazarların okulu bırakmalarının

en az iki yıl geçmiş okulu bırakmış öğrencilerle yapmış oldukları görüşmelerde, özellikle tam zamanlı iş bulabilmiş olanlar başta olmak üzere, genel olarak hayatlarından memnun olduğu gözlenmiştir. Yazarlar, bu durumu, lise diploması olmaksızın iş dünyasında yer edinebilmenin, çok erken yaşta iş dünyası içinde eğitilmenin, alternatif bir yaşam biçimi olabileceği şeklinde yorumlamışlardır (Dekkers ve Claassen, 2001). Eğitim sisteminin herkese hitap edemeyeceği ve en iyi sistem olduğunun iddia edilemeyeceğine doğrudur, ancak böylesi bir tercihin sonuçlarının çok uzun vadeli etkilerine bakmak ve öğrencilerin bu kararlarını ne kadar bilinçli, ne kadar kendi istekleriyle verdikleri sorusu yanıtlanmayı bekleyen diğer sorulardandır.

KAYNAKLAR

Barclay, J.R. ve Doll, B. (2001). Early Prospective Studies of the High School Dropout. *School Psychology Quarterly*, 16 (4), 357-369.

Battin-Pearson ve Ark. (2000). Predictors of Early High School Dropout. A Test of Five Theories. *Journal of Educational Psychology*, 92 (3), 568-582.

Cairns, R.B., Crains, B.D. ve Neckerman, H.J. (1989). Early School Dropout: Configurations And Determinants. *Child Development*, 60, 1437-1452.

Campbell, L.A. (2004). As Strong as the Weakest Link: Urban High School Dropout. *High School Journal*, 87 (2), 16-24.

Cassel, R.N. (2003). A High School Drop-Out Prevention Program for the At-Risk Sophomore Students. *Education*, 123 (4), 649-659.

Christenson, S.L. ve Thurlow, M.L. (2004). School Dropouts: Prevention Considerations, Interventions and Challenges. *Current Directions in Psychological Science*, 13, 36-39.

- Chistenson, S.L., Sinclair, M.F., Lehr, C.A. ve Godber, Y. (2001). Promoting Successful School Completion: Critical Conceptual and Metodological Guidelines, *School Psychology Quarterly*, 16 (4), 468-484.
- Chistle, C.A., Jolivetti, K. ve Nelson, M. (2007). School Characteristics Related to High School Dropout Rates. *Remedial and Special Education*, 28 (6), 325-339.
- Chuang, H.L. (1997). High School Youths' Dropout and Re-Enrolment Behavior. *Economics of Education Review*, 61 (2), 171-186.
- Daniel, S.S., Walsh, A.K., Goldston, D.B., Arnold, E.M., Reboussin, B.A ve Wood, F.B. (2006). Suicidality, School Dropout and Reading Problems Among Adolescents. *Journal of Learning Disabilities*, 39 (6), 507-514.
- Dekkers, H. ve Claassen, A. (2001). Dropouts-Disadventeged By Defination? A Study of the Perspective of Early School Leavers, *Studies in Educational Evaluation*, 27, 341-354.
- Doll, B. ve Hess, R.S. (2001). Trough A New Lens: Contemporary Psychological Prespectives on School Completion and Dropping Out of High School. *School Psychology Quarterly*, 16 (4), 351-356.
- Ellenbogen, S. ve Chamberland, C. (1997). The Peer Relations of Dropouts. A Comparative Study of a Risk and Not At-Risk Youths. *Journal of Adolescence*, 20, 355-367.
- Epstein, K.K. (1992). Case Studies in Dropping Out And Dropping Back In. *Journal of Education*, 174 (3), 55-66.
- Farmer, T., Estell, D.B., Leung, M.C., Trott, H., Bishop, J. ve Cairns, B.D. (2003). Individual Characteristics, Early Adolescent Peer Affiliations and School Dropout: An Examination of Aggressive and Popular Group Types. *Journal of School Pcyhology*, 41, 217-232.
- Fine, M. (1986). Why Urban Adolescents Drop Into And out of Public High School. *Teachers College Record*, 87, 393-409.
- Fortin, L., Marcotte, D., Potvin, P. ve Royer, E. (2006). Typology of Students at Risk of Dropping out of School: Description by personal, Family and School Factors. *European Journal of Psychology of Education*, 21 (4); 363-383.
- French, D.C. ve Conrad, J. (2001). School Dropout as Predicted by Peer Rejection and Antisoyal Behavior, *Journal of Research on Adolescence*, 11 (3), 225-244.
- Graeff-Martins, A.S., Oswald, S., Comassetto, J.O., Kieling, C.,Goncalves, R.R. ve Rohde, L.A. (2006). A Package of Intervention to Reduce School Dropout in Public Schools in a Developing Country. *Europian Child and Adolescent Psychiatry*, 15(8), 442-449.
- Hausnek, E.A. (1994). School Quality, Achievement Bias and Dropout Behavior In Egypt. LSMS Woking paper. Washington, D.C.: The World Bank
- Hayes, R.L., Nelson J., Tabin, M., Pearson, G. ve Worthy, C. (2002): Using School Wide Data to Advocate for Students Success. *Professional School Counseling*, 6 (2), 86-95.
- Hoz, R., Kainan, A. ve Reid, I. (2000). Negev - Bedouin Parents'views on the Reason for School Dropout. *Research in Education*, 63, 68-81.
- Janosz, M., Le Blane, M., Boulerice, B. ve Tremberly, R.E. (2000). Predicting Different Types of School Dropouts. A Typological Approach With Two Longitudinal Samples. *Journal of Educational Psychology*, 92 (1), 171-190.

McMillen, M.M. ve Kaufman, P. (1994). Dropout Rate sin United States: 1994. National Center For Education on Statistics. [nces.ed.gov/pubsearch/pubsinfo.asp?pubid=2002114 - 16k] 08-12-2007 tarihinde internet ortamından elde edilmiştir.

Prevatt, F. ve Kelly, F.D. (2003). Dropping Out of School: A Review of İntervention Programs. *Journal of School Psychology, 41*, 377-395.

Rees, D.L. ve Mocan, H.N. (1997). Labor Market Conditions and the High School Dropout Rate. Evidence From NewYork State. *Economics of Education Review, 16* (2); 103-109.

Rosenthal, B.S. (1998). Non-School Correletes of Dropout: An Integrative Review of the Literatüre. *Children and Youth Service Review, 20* (5), 413-433.

South, S.J., Haynie, D.L. ve Bose, S. (2007). Student Mobility and School Dropout. *Social Science Research, 36*, 68-94.

Stanard, R.P. (2003). High School Graduation Rates In United States: Implications for the Counseling Profession. *Journal of Counseling and Development, 81* (2), 217-222.

Suh, S. ve Suh, J. (2006). Educational Engagement and Degree Attainment Among High School Dropouts. *Educational Research and Quarterly, 29* (3), 11-20.

Suh, S. ve Suh, J. (2007). Risk Factors and Levels of Risk for High School Dropouts. *Profesional School Counseling, 10*(3), 297-306.

Suh, S., Suh, J. ve Houston, I. (2007). Perdictors of Categorical At-Risk High School Dropouts. *Journal of Counseling And Development, 85*, 196-203.

Tebliğler Dergisi (2567-Aralık 2004). *Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği*. (14-01-2008 tarihinde meb.gov.tr. adresinden alınmıştır).

Vitero, F.,Larocque, D., Janosz, M., ve Tremblay, R.E. (2001). Negative Social Experiences And Dropping out of School. *Educational Psychology, 21* (4), 401-415.

THE IMPORTANT PROBLEM IN EDUCATION SYSTEM: SCHOOL DROPOUT

Aslı TAYLI*

Given the consequences to society and individual, the successful school completion for all students and reducing dropout rate are the most important priorities for educators in nearly all countries. Unfortunately, the dropout rates are very high in a lot of countries. "School dropout" or "early school leaving" is generally defined as who completely failed in his or her education and left school because of all kinds of negative circumstances (Dekkers and Claassen, 2001). Today, the problem take attention enormously in different reasons. A lot of researchers admitted that, this people as "loser" for negative feelings, negative life conditions and other negative consequences. Today, a lot of researches has made about dropout problem and dropout's results. In these researchs' results show that, the people who dropout school, is more likely to be depressed, to be dissatisfied conditions, feel alienation, more likely join gangs, use drugs and alcohol, engaged in violent and criminal behavior and, more likely have low income, low status and low paying job, and also, higher rate of unemployment (Prevatt ve Kelly, 2003). School dropout is, also, unwanted situation for, a) forgone national income, b) forgone tax revenues for the support of government services, c) increased demand for social services, d) increased crime and antisocial services, e) reduced political participation, f) reduced intergenerational mobility and, g) poorer levels of health (Hayes, Nelson, Tabin, Pearson and Worthy, 2002).

Although, there is no orderly statistical evidents about all countries, but especially Western Countries

much worry about dropout problems. It might be interpereted as, they have more awareness about the problem and, they try to understand problem, borders and reason of the problem, as well as prevention and intervention tecniques that are usefull. Dropout rates for Western Countries, especially in America is very high. Dropout rate range is, also, very different based on race, gender and socio-economical level. Despite, dropout rates was around % 11-% 20 for general school population in America, % 61 for Hispanic and % 47 for African-American population. There is no statistical evidence about dropout rates in Turkish school system. For these reason, this article have some purpose like take attention droppout problems in Turkey, to grow understanding about problem and to help starting prevention efforts. This article try to give same answer to dropout reason, too.

Decision of droppig out to school is not given suddenly. Researchs has shown that, early school leaving is the outcome of a long process of poor academic performance, poor school commitment, peer rejection, antisocial behavior, cronic absenteeism and truacy. Generally, this evidence or problems starts around elementary school years and continue accelerately. Which variables does effect school dropout problem? There are a lot of different reason that bring students to dropout situation. It might be collect as school related variables, nonschool variables, personal, family, and finally communitiy variables. Research suggests that, the strongest predictors of

* Yard. Doç. Dr. Aslı TAYLI, Muğla Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, aslitayli@hotmail.com

dropping out are poor school achievement and alienation from school. Other school variables are, number of students enrolled (big and crowded school), gender composition of the student body (more male student), socioeconomic background of the students (low SES), ethnic background of students (minority status), attendance rate (chronic absenteeism), retention rate (two or more years), suspension rate, violation rate (high violation) and successful transition rate (Chistle, Jolivette and Nelson, 2007). It is also reason to feel teachers like unsupportive, uninterested, unrespectful and unfair. Lately, classroom environment in which the rules is unclear, unfair and inconsistently applied also increased the dropout risk.

Nonschool correlates of dropout are to be in rural/suburban areas, poorer communities, higher female-headed household, former parent dropout, high community unemployment rate, higher overall household stress, single-parent household, more mobile families, substance abuse in home, physical or sexual abuse, serious family arguments, financial difficulties, family health problems, three generation living together, lack of daycare, taking adult roles before mature age, teenager pregnancy, full time job, caring roles, lack of the social support for remaining school, lack of the family concern and monitoring, lower educational expectation of parents and lower educational aspirations students, assigning less importance to education. The other reasons of dropout involved in socially deviant behaviour, substance abuse, run away from home, criminal problems, having delinquent friends, low self-esteem, self-confidence, have interpersonal problems, less self control and depression (Rosenthal, 1998).